

Both the main and the secondary, even episodic, insights into the problem are important because they give the reader an idea of the realities of the Soviet system and the place of women in the socialist world; illustrate the memories and reflections of the heroine over her own life. Each women's story unfolds into a woman's destiny, and through fate the author conveys different expressions of pain (from longing to despair) to the female soul.

The stories presented in the books confirm M. Smolnitskaya's opinion, which stated that the Soviet authorities imposed on the woman certain "socially valid role models, images of thoughts, attitudes to reality." The stories of the heroines confirm the fact that the equality of women of the USSR was only on paper. For example, the situation from the novel "Girl on a Ball" when Olga as a collective farmer could not get a passport to go to study in the city. Regarding the image of women in family life during Soviet Ukraine, researchers note "gender asymmetry".

After all, the status of the husband in the family remained unchanged, and the woman assumed some of the masculine functions, because she had to work and also perform motherhood function. Vivid examples of the oppression of women, the attitude of men to them, are found in both novels. Raped by the son of militiaman Lyalka, and the "a psycho"

from the village of the heroine, and Katrusya and her mother, and teacher Svetlana Yakivna, and one of the group Paraska Lastovenko and others. The main character, too, had to go to court for almost a year to divorce with her infantile drunkard husband Svyatoslav. After all, the "moral image" of the Soviet woman had to be perfect.

In O. Slonovskaya's novels several types of female images can be distinguished: "passive" woman (woman-victim), mother, aristocratic woman in spirit, woman living according to the laws of her time, romantic woman, "new woman" (fighter woman). L. Taran defines a new type of heroine for women's prose as a "universal humanitarian personality." This "personality becomes a reflection of the treasures of human culture, seeks to realize itself in the widest possible sphere of artistic and intellectual activity.

Thus, we can say that the characters of the novels of the novels bear traces of the influence of the morality that prevailed in the mid 60's of the twentieth century. The main character is dramatically knocked out of this canon, acting against the foundations of the system, so it can be considered the image of a "new woman."

Стаття надійшла до редакції 28.12.2019.

УДК 821.161.2Куліш7]Вісн.09:304.9(045)

СОКОЛОВА Катерина

ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО МІФУ В П'ЄСІ М. КУЛІША «ВІЧНИЙ БУНТ»

У статті розглянуто проблему художнього втілення соціального міфу у п'єсі Миколи Куліша «Вічний бунт». Драматург відобразив у тексті соціальний міф 20–30-х рр. та показав деякі сторони тогочасного суспільства. Крізь призму іронії він відображує тоталітарну систему, розвінчує її соціальний міф, зображує тиск радянської влади на маси. Оскільки риси радянської ідеології відтворювалися як на сторінках «соціально замовленої» літератури, так і на сцені радянського театру, М. Куліш намагався достукатись до глядачів через свої п'єси і вплинути на формування людської свідомості.

Ключові слова: соціальний міф, М. Куліш, «Вічний бунт», ідеологія, радянська література 20-30-х рр., драматургія.

Вступ. Сучасна людина, як і давня, не може обходитися без міфологічних принципів осмислення дійсності. Можна стверджувати, що в наш час існують не тільки соціальні стереотипи, ілюзії, фантазії, але й сучасні міфи. В радянській літературі використовувались соціальні міфи. На художню літературу 1920–1930-х рр. значно впливала політика Радянського Союзу,

тому в центрі літератури поставало питання про ідеологізацію держави, створення образу вождя та вірного народу. Творчість М. Куліша є важливою ланкою в історії української літератури. Зокрема, у п'єсі «Вічний бунт» автор викриває риси соціального міфу у радянському суспільстві, розвінчуючи тиск влади на маси та неординарні особистості.

© Соколова К., 2020

Аналіз досліджень і публікацій.

Драматургію М. Куліша вивчали такі радянські й еміграційні літературознавці, як Д. Вакуленко, Н. Кузякіна, Й. Кисельов, М. Острик, Я. Голобородько, В. Працьовитий, Г. Семенюк та ін. Літературознавче прочитання п'єси «Вічний бунт» розпочалося 1958 р. Аналіз літературно-критичних джерел, присвячених драматургії М. Куліша, засвідчив, що його драма «Вічний бунт» до сьогодні залишається не достатньо дослідженою. У наукових статтях першого періоду (М. Острик, Й. Кисельов) розглянуто тематичні перегуки п'єси «Вічний бунт» з драмами І. Микитенка («Диктатура», «Кадри», «Дівчата нашої країни»). Саме на цьому етапі дослідження п'єси критики відзначають домінування в ній радянської ідеології. Науковці (Н. Кузякіна, Л. Танюк) більш детально окреслюють проблемно-тематичні площини творчості драматурга, в їх роботах наявний аналіз головних персонажів драми, зокрема акцентовано на непокорі Ромена та розкритті образу вічного бунтаря. Літературознавці зазначають, що драма «Вічний бунт» була критичною точкою у творчості М. Куліша.

Дослідники третього періоду вивчення п'єси (Т. Плахтій, М. Стех, С. Заблоцька) «Вічний бунт» акцентують увагу на трагедії людини в драмі, порівнюючи персонажів п'єс «97», «Народний Малахій», «Патетична соната» з персонажами п'єси «Вічний бунт», і наголошують на тому, що революціонери є маріонетками радянської влади. Також вчені звертають увагу на символіку драм М. Куліша: голубий соціалізм – мрія про майбутнє, світ порівнюється з камерою, яка передає ідею краху романтичних ілюзій щодо радянської доби.

Постановка проблеми. Соціальна пропаганда, в основі якої – соціальний міф, у ті часи була ледь не основним засобом переконання людей і маніпуляції їхньою свідомістю. Боротись із нею було майже нереально. М. Куліш – один із тих творців, які поплавилися за свій бунт життям. Він розвінчував соціальний міф влади у своїх п'єсах, показуючи натомість реальне життя в Україні у 20-30-х рр. ХХ століття. У п'єсі «Вічний бунт» автор охоплює чимало важливих питань, що стосувалися тем промислового та сільського господарств, комуністичних ілюзій та реальної дійсності.

Мета цієї розвідки полягає в аналізі п'єси М. Куліша «Вічний бунт» на предмет інтерпретації в ній соціальної міфології. Письменник був

представником тієї інтелігенції, яка бачила інше майбутнє Радянського Союзу.

Соціальний міф в інтерпретації М. Куліша. Драматургія 20–30-х рр. ХХ ст. була інструментом партійної пропаганди й засобом агітації, але сказати про це відверто стало можливим тільки в часи незалежності України. Театральні вистави мали великий вплив на людську свідомість. Драма Куліша «Вічний бунт» (1932) охудожнює соціальний міф, відбиваючи радянську дійсність, відступаючи від параметрів, установлених владою.

Соціальна міфологія – це феномен ідеологічної практики, що представляє собою свідомо цілеспрямовану діяльність з маніпулювання масовою свідомістю за допомогою спеціально сформульованих для цієї мети соціальних міфів (Лісовий В., 2002). Багатьма дослідниками соціальні міфи позначаються як соціально-політичні, тому що потреба в їхньому створенні багаторазово зросла з установами політичного порядку, оснований на демократії.

Про зміцнення тоталітаризму в Україні, як і в СРСР загалом, у 20–30-ті роки минулого століття свідчать утвердження комуністичної форми тоталітарної ідеології; монополізація влади більшовицькою партією, усунення з політичної арени інших політичних партій; зрощення правлячої партії з державним апаратом; одержавлення суспільства, блокування державою розвитку громадянського суспільства; встановлення партійно-державним апаратом монопольного контролю над економічною сферою, зміцнення централізованого керівництва економікою.

М. Куліш описує реалії того відрізка часу, коли відбувалися колективізація, індустріалізація та голод. Влада вирішила остаточно змінити життя у країні, шляхом посиленого розвитку промисловості. Для цього вона інтенсивно почала маніпулювати свідомістю народу. Кошти на індустріалізацію «перекачувались» із села в місто. Праця робітників, особливо селян, фактично була безоплатною. Розвиток засобів виробництва значно випереджало виробництво предметів споживання. Надвисокі темпи індустріалізації пояснювалися партією необхідністю зміцнення обороноздатності країни перед зростаючою зовнішньою загрозою. Керівництво СРСР здійснювало експлуатацію трудового ентузіазму людей, вводило масове «соціалістичне змагання», намагалося продемонструвати перед усім світом переваги соціалізму. Шлях, визначений партією, подавався як єдино пра-

вильний. Рішення партійних з'їздів і пленумів ставали керівництвом до дії в суспільстві й основою літературних сюжетів та художніх концепцій. Партійні настанови поступово набували статусу дійсного стану речей, заступали реальність, давали єдино правильний шлях розвитку й переконували у його правильності. Тобто усі сфери життя й творчості просякали соціальним міфом.

Драматург розвінчує соціальний міф, зображуючи негативні явища у житті соціалістичного суспільства, класовій моралі, нівелювання особистості та показує село і завод такими, якими вони були в дійсності 30-их рр. минулого століття.

Перед читачем постають студенти комуніверситету, які йдуть із «марксо-ленінською зброєю» в руках. Серед них – комунарка Майка, скептик Байдух і «недобитий» романтик Ромен. Всі вони отримали «прекрасне слово від ЦК КП (б) У» і вже готові йти в життя з «ліхтарем ленінізму» та «ключиком марксизму» (Куліш М., 1990, с. 402). Та не всі вони усвідомлювали тогочасний лад, який характеризував М. Куліш. На думку центрального персонажа драми Ромена, комуніст «думає лише про п'ятирічку. Очі в його отакі, обличчя камінне, голос холодний, чоботи сурйозні» (Куліш М., 1990, с. 406). «Комуніст – це ж прообраз, початок майбутньої соняшної людини, зануди ви! Навіщо ж ховаєте сміх за халяви, а чуття в портфель? Ви в масках! Скиньте їх к бісу!» – говорить Ромен (Куліш М., 1990, с. 402). На початку п'єси в нього ще не виникає того уявлення про соціальну ілюзію, яку створила радянська пропаганда. Це з'явиться потім.

Потрапивши на завод, випускники комуніверситету відкоригували свої погляди, адже дія відбувається у вирі соціальних подій, де жоден із робітників навіть не уявляє наскільки утопічними є їхні мрії. На заводі своя атмосфера, в основу якої покладена індустріалізація, як в п'єсі, так і в житті. Людською свідомістю повністю керує тоталітарний режим. Прозріння до Ромена приходить, коли від голоду помирає людина під час робочого дня. «Допіру загинув старий робітник, а ми, не провівши його навіть до порога цеху, вже забули про його, говоримо про якийсь там наряд на село!.. Зачерствіли ми, як казенні сухарі, чи що таке робиться?» – говорить він (Куліш М., 1990, с. 425). Кульмінація настає тоді, коли герой потрапляє на село. Саме там Ромен розкриває очі на комунізм, яким він є насправді. Він вже не вірить в соціальний міф, який створила радянська політика задля маніпуляції трудящим народом.

Соціальний міф ми спостерігаємо тепер очима Ромена: «На вітрині – дивлюся – гроби, а над ними гасло: хай живе соціалістичне змагання! На стрічці. Зайшов, щоб виляяти, – на стіні червоно-чорна дошка – соцзмагання» (Куліш М., 1990, с. 411). Він перший почав підіймати бунт, аби розкрити очі народу. «Не хочу далі бути ідеологічно-витриманим анголом. Робіть з мене контрреволюційного сатану – я закликаю: хай живе неспокій думки, вічний бунт!» – говорить Ромен (Куліш М., 1990, с. 437). Вражаючим є те, що його друзі по комуніверситету не розділяють його думку. Вони підвладні ідеології радянської влади.

На початку твору ми бачимо Ромена вічним романтиком, але досить скоро він перетворюється на вічного бунтаря. Мрії персонажа розвіялись тоді, коли він зустрів друга Гая, який із героя перетворився у Гайку – робітника соціалістичного ладу. Тоді, коли Дівчина, яка здавалася йому неіснуючим ідеалом, виявилася робітницею того ж-таки соціалістичного заводу. Остання крапля для Ромена була тоді, коли він повернувся з села, побачивши реалії життя 30-х рр. ХХ ст. І здавалося б, ніщо тепер не зупинить бунтаря. Та внутрішнього запалу було замало, аби боротися з владною пропагандою. Смерть Байдуха поставила Ромена на коліна. До нього прийшло розуміння того, що він один не зможе переконати сотні людей. Ця подія змусила його повернутись до заводу, де він так завзято бунтував. М. Куліш крізь призму іронії зображує події свого сьогодення. Не дивно, що п'єса була забронена й досить довго не виставлялася на сцені. У ній ми бачимо той соціальний міф, за допомогою якого коригувалася свідомість українського радянського суспільства.

П'єсою «Вічний бунт» автор стверджує: головною метою СРСР було нав'язати людям уявлення про ідеальне соціалістичне суспільство, яке можна збудувати самим. Тому ця ідеологія проникає на заводи, в університети, села.

У творі соціальний міф виконує низку важливих функцій. Віра в ідеальне майбутнє потрібна для того, щоб народ працював, для підтримання соціального порядку, легітимізації політичного ладу, транслювання та нав'язування моральних норм і цінностей. Але ті цінності, які намагається нав'язати уряд робочій силі держави, не відповідають дійсності (яскравим прикладом цього є ставлення партії до села). «Ромен. Я теж за темпи і за цифри, але я за ритм. Одним словом, я за те, щоб не перекручували стрілок на годин-

нику, як це іноді роблять нетерплячі діти, хоча б їм і хотілось дочасно доскочити соціалізму. *Гайка*. На жаль, ти її крутиш назад. Скажи, на селі ти мені доводив, що наш план хлібозаготівельний нереальний, перебільшений, економічно для селян несправедливий, мало не грабіжницький? *Ромен*. Так!» (Куліш М., 1990, с. 435). Очевидно, що Ромен не відрікається від партії, він також хоче будувати соціалізм разом із державою, але не так, як це робить радянська влада. Хоча і він деякою мірою намагається нав'язати Гайці, Майці, Байдуху, Дівчині та іншим свій міф, у якому соціалізм будується справедливим шляхом, де немає грабіжницького методу на селі, де жінки не повинні працювати на заводі, де герої залишаються героями. Та люди настільки підвладні комуністичній пропаганді, що навіть реальні приклади Ромена не можуть пробудити свідомість трудящих. Спочатку бунт у Ромена прокинувся в душі, але згодом він почав говорити вже не як «недобитий романтик», а як реаліст, який іде в ногу з часом.

Не меншим реалістом є і Байдух, який підтримує товариша і готовий пройти шлях бунтарства разом із ним. Його цікавить результат. Можливо, він не повністю розділяв орієнтири Ромена, але партія не викликала у нього довіри. Байдуха лише цікавило, чим закінчиться бунт, чи зможе проста робоча сила в одній особі протистояти тоталітарному ладові. «Я в цей бунт не вірю. Але піду й собі. Просто цікаво, що з нього вийде», – говорить Байдух (Куліш М., 1990, с. 448). У партії він зневірився давно, але, на відміну від Ромена, він не хоче бунтувати відкрито, оскільки кращої партії може не бути. Хоча він вірить у соціалізм і в соціалістичне майбутнє. Байдух розвінчує соціальний міф, нав'язаний державою, бо розуміє, що майбутнє буде не таким, яким його всі очікують побачити. Майку переконати не вдалося. Вона живе за принципами радянської влади і керується лише засадами комуністичної партії. Та все ж їхні розбіжності з Роменом не дають їм підстав думати погано один про одного.

А. Терц пише, що «вище суспільне призначення літератури і всенародної боротьби за комунізм – підняти народ на боротьбу за нові успіхи в будівництві комунізму» (Терц А., 2006). Драматург ухилився від виконання обов'язків письменників, які ставив Центральний Комітет, і тому ми ці вимоги зустрічаємо у тексті, але вже з іронічною характеристикою. Г. Осипов зазначає, що «з часом міфи соціальні та їхня практич-

на реалізація переходять в різке протиставлення з об'єктивною соціальною реальністю, що призводить до трагічних для певного суспільства обставин масової загибелі людей» (Осипов Г., 2000, с. 276). І ми це спостерігаємо в тексті (смерть Байдуха). Очевидним є те, що на трагедії Байдуха все не зупинилось, що можна побачити у реальності, яка згодом зупинила радянську політику. Метою автора було застерегти український народ від тяжких наслідків комунізму. М. Куліш намагався відкрити очі на соціальну дійсність, застосовуючи іронію. Оскільки драму побачили вже після того, як пройшла індустріалізація, то тепер її сміливо можна назвати історією 20–30-х рр. ХХ ст.

Символіка у п'єсі «Вічний бунт». Не можна не звернути увагу на символіку в драмі. Вічний бунт Ромена можна ототожнити з вічним бунтом України в складі СРСР. Все, що оточує Ромена, має похмурий настрій. «Глинища. Смітники. Собаки тягають падло. Куди це я зайшов. Ба! Я ж на прогулянці, а це край міста. Он цвинтар і поле. Заходить сонце. Воно грізно-червоне і страшне. Між ним і мною пролетів якийсь птах і тінь боляче ударила в голову. О, який великий, жахливий розлад в світі! Вічний розлад у світі!», – говорить він (Куліш М., 1990, с. 442–443). Поряд із вічним бунтом спостерігаємо вічний розлад, який також побачив Ромен. Його шлях комуніста завів його у темні куточки життя.

Драматург акцентує увагу на образі цвинтаря, що в тексті можна зрозуміти як підсумок всієї політики партії та її наслідків: «Справді, котитися, як місяць той за кладовище» (Куліш М., 1990, с. 446). Найяскравішим образом-символом у драмі є кордон. Той кордон, який не можна перетинати за правилами комуністичної партії. Той кордон, що за своєю межею містить щось нове й незнане радянському працівнику. Той кордон, що перетнути насмілиться тільки вічний бунтар. Байдух запевняє, що «сам кордон прибіг до нас». Вони йшли до нього і змогли прийти тільки тоді, коли Ромен виголосив свою промову. Але бунт Ромена помирає біля самого кордону. «*Ромен*. Перейти. Переступити. Утекти туди, щоб завтра тікати назад – чи варто?» (Куліш М., 1990, с. 454). Сумніви переповнюють головного бунтаря і зупиняють прямо на кордоні. «Я не хочу далі грати роль гучномовця од закутних, ворожих революції, сил. Я не хочу посилювати їхній шепіт і сичання. Я не хочу бути дисонансом, дудкою в індустріальній симфонії молодого класу. Я хочу повернутися до

моєї першої й останньої партії», – говорить Ромен (Куліш М., 1990, с. 455). Він не зміг протистояти владі і перетнути кордон своїх сподівань. Йому довелося повернутися назад і у такий спосіб відмовитись від своїх поглядів. Бунт для Ромена помер. У цьому контексті кордон – це перехід від неприйняття соціального міфу до суспільних ідеалів, життя вічного бунту в ім'я народу. Ромену не вдалося до кінця відстояти свої інтереси та переконати маси задля їхнього ж блага. Але його справу продовжив Байдух. Нехай він і поплатився власним життям, але все таки довів, що бунт живе в ньому.

Висновки.

Соціальний міф активно впроваджувався у масову свідомість за допомогою драматургії. Риси радянської ідеології відтворювалися як на сторінках «соціально замовленої» літератури, так і на сцені радянського театру. М. Куліш намагався достукатись до читачів/глядачів, пропонуючи загальні такі твори, як «Вічний бунт». Довгий час п'єса була заборонена, бо була небезпечною для політичної системи і ніяк не вписувалась в рамки радянської літератури. За допомогою монологів та діалогів драматург влучно відображає радянську дійсність і розвінчує диктатуру пролетаріату, політику партії з індустріалізації. У п'єсі важливу роль відіграють символи (труна, кладовище, кордон), що вказують на безвихідь героїв в умовах тоталітарного режиму. Натомість повністю відсутні описи домашнього житла й родини як місця, де панують свої принципи і духовна атмосфера. Герої твору – мешканці антиутопічних міст, яким притаманні раціоналізм і запрограмованість. Концепція особистості головного персонажа формується під впливом «реального соціалізму». Перед читачами постає складна й напружена колізія, яка призводить до особистої катастрофи Ромена та закінчується загибеллю Байдуха. Трагедія Ромена перегукується із власною трагедією автора.

Драматургічна спадщина цього письменника – важлива ланка в історії української літератури, тому ця наукова розвідка є додатком до попередніх статей, присвячених творчості М. Куліша та поглиблює вивчення соціального міфу в драматургії 20 – 30-х рр. ХХ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Барбакадзе, М. (2006) *Андрей Синявский (Абрам Терц). Что такое социалистический*

реализм. Взято з <http://antology.igrunov.ru/authors/synuyavsky/1059651903.html>.

Вакуленко, Д. (1977) *Герой-трудовик у драматургії І. Микитенка*. Радянське літературознавство. 3, 12–24.

Даниленко, Ю. (2008) *Соціальна міфологія як соціокультурний феномен (філософський аналіз)* (Автореф. дис. канд. філос. наук), Київ.

Заблоцька, С. (2007) *Символіка драм Миколи Куліша як елемент поетики абсурду*. Наук. записки Терноп. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. 22, 17–19.

Кисельов, Й. (1964) *Микола Куліш*. Київ: Радянський письменник, 290–326.

Кузякіна, Н. (1970) «Вічний бунт». Київ: Радянський письменник, 370 – 395.

Куліш, М. (1990) *Вічний бунт*. Київ: Дніпро.

Лісовий, В. (2002) *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис. 494–459.

Осипов, Г. (2000) *Социальное мифотворчество и социальная практика*. Москва: НОРМА.

Острик, М. (1959) *Драматургія Миколи Куліша*. Література в школі. 4, 17–26.

Плахтій, Т. (2003) *Поетика драм Миколи Куліша: традиції та новаторство (цикл статей)*. Взято з <http://ruthenia.info/txt/biletskv/plahtt/ukc.html>

Працьовитий, В. (1999) *Національна природа характеру*. Львів: Ліга-Прес.

Стех, М. (2004) *Революція маленької людини*. Сучасність. 11, 102–118.

Танюк, Л. (2011) *Етичні колізії на звуженій сцені*. Людина і політика. 5, 3–14.

Е. СОКОЛОВА ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ВОПЛОЩЕНИЕ СОЦИАЛЬНОГО МИФА В ПЬЕСЕ Н. КУЛИША «ВЕЧНЫЙ БУНТ»

В статье рассмотрена проблема художественного воплощения социального мифа в пьесе Николая Кулиша «Вечный бунт». Драматург отразил в тексте социальный миф 20-30-х гг. и показал некоторые стороны того общества. Сквозь призму иронии он отображает тоталитарную систему, развенчивает ее социальный миф, изображает давление советской власти на массы. Поскольку черты советской идеологии воспроизводились как на страницах «социально заказной» литературы, так и на сцене советского театра, Кулиш пытался достучаться до зрителей через свои пьесы и повлиять на формирование человеческого сознания.

Ключевые слова: социальный миф, Кулиш, «Вечный бунт», идеология, советская литература 20-30-х гг., драматургия.

K. SOKOLOVA

THE ARTISTIC EMBODIMENT OF THE SOCIAL MYTH IN M. KULISH'S PLAY «ETERNAL MUTINY»

The article deals with the problem of artistic embodiment of social myth in the play «Eternal Mutiny» by Mykola Kulish. The playwright reflected in the text the social myth of the 20-30s and showed some aspects of the then society. Through the prism of irony, he reflects the totalitarian system, debunks its social myth, and depicts the pressure of Soviet power on the masses. Whereas the features of Soviet ideology were reproduced both on the pages of «socially ordered» literature and on the stage of the Soviet theater, M. Kulish tried to reach the audience through his plays and influence the formation of human consciousness.

Key words: social myth, M. Kulish, «Eternal mutiny», ideology, Soviet literature of the 20-30s, drama.

K. SOKOLOVA

THE ARTISTIC EMBODIMENT OF THE SOCIAL MYTH IN M. KULISH'S PLAY «ETERNAL MUTINY»

Introduction. Soviet literature was performed along with the artistic and even ideological objectives. It had propaganda functions, artistically embodying the policies of the party and the government. Mass consciousness manipulation took place with the help of the embodiment of the concept of a positive hero (the builder of communism) as an example to follow, the formation of the Soviet space as a centripetal one, the center of which was Moscow; the glorification of the heroes of the revolution of 1917 and the civil war, and so on. It was also an instrument of party propaganda and agitation, but it became possible to say this openly only during the independence of Ukraine. That's why we started to reflect the problem of social myth research in Ukrainian Soviet drama (using the example of M. Kulish's play «Eternal mutiny»).

Purpose. The purpose of the research work is to analyze M. Kulish's play «Eternal mutiny» from the point of view of the social embodiment of mythology in it.

Methods. We used such research methods as descriptive, technique of neo-mythological school, the elements of the intertextual approach, comparative and biographical methods.

Results. The study obtained the following results: the first attempt to study functions of social mythology in the play «Eternal mutiny» by M. Kulish; it is proved that the author in his play worked with the social myth of the Soviet era; it is demonstrated that there is a political or social myth in the artistic structure of the play «Eternal mutiny» by M. Kulish, which determined the degree of ideological engagement of both the author and the society. Therefore, we can assume the work that is the object of our research is an artistic disagreement with the Soviet ideology.

Conclusion. This research is dedicated to highlighting the problem of social myth in the drama of the 20-30s, particularly in the play «Eternal mutiny» by M. Kulish. For a long time, the play was banned because it was dangerous for the political system and did not fit into the framework of Soviet literature. With the help of monologues and dialogues, the playwright accurately reflects the Soviet reality and debunks the dictatorship of the proletariat, the party's policy of industrialization. In the play, symbols (coffin, cemetery, border) play an important role, indicating the hopelessness of the characters in the conditions of the totalitarian regime. On the other hand, there is no description of home and family as a place where principles and spiritual atmosphere prevail. The characters of the work are inhabitants of anti-utopian cities, which are characterized by rationalism and programming. The concept of the main character's personality is formed under the influence «of real socialism». A complex and tense conflict arises for the readers that leads to Romain's personal disaster and ends with Baiduh's death. Thus, we can conclude that the social myth was actively introduced into the mass consciousness with the help of drama. The features of Soviet ideology were reproduced both on the pages of «socially ordered» literature and on the stage of the Soviet theater.

Стаття надійшла до друку 25.12.2019.